

www.scpn.krakow.pl

**FUNDACJA
IM. STEFANA BATOREGO**

www.batory.org.pl

SPRAWOZDANIA Z REALIZACJI PROJEKTU:

***„PRZYWRÓĆMY PAMIĘĆ... ŚLADAMI
SPOŁECZNOŚCI ŻYDOWSKIEJ W MOJEJ
MIEJSCOWOŚCI”***

Sprawozdanie z projektu „Przywróćmy pamięć. Śladami społeczności żydowskiej w mojej miejscowości” w Gimnazjum nr 29 i Dom Kultury „Dwór Czeczów” w Krakowie

Dnia 12 września 2008r. w Domu Kultury „Dwór Czeczów” odbyła się uroczysta inauguracja projektu „Przywróćmy pamięć. Śladami społeczności żydowskiej w mojej miejscowości”, połączona z prezentacją wystawy „Żydzi w Polsce. Swoi czy obcy?” oraz seminarium dla uczniów i nauczycieli. Spotkanie rozpoczęło się wykładem pt. „*Żydzi w średniowiecznym Krakowie*” wygłoszonym przez dr hab. Stefana Gąsiorowskiego z Katedry Judaistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Następnie uczniowie obejrzeli projekcję filmu pt. „Cena Życia” opowiadającego o polskiej rodzinie Ulmów, którzy zostali zamordowani za pomoc niesioną Żydom. Po oficjalnej części spotkania odbyły się warsztaty dla uczniów i nauczycieli, które poprowadzili dr Piotr Trojański i mgr Renata Helińska. Podczas warsztatów uczniowie zostali oprowadzeni po wystawie „Żydzi w Polsce. Swoi czy obcy?”, oraz byli przygotowywani do pełnienia roli „kustoszów wystawy” podczas jej prezentacji w swoich miejscowościach. Po zakończonych warsztatach uczniowie i nauczyciele otrzymali materiały dydaktyczne: część 1 „Historia antysemityzmu w Europie do 1945 r.”, część 2 „Antysemityzm - ciągle zmaganie?” oraz kasety wideo z filmem „Krótkie życie Anny Frank”.

W dniach 14 września – 30 października 2008r. Wystawa „Żydzi w Polsce. Swoi czy obcy?” została zaprezentowana w Gimnazjum nr 29 im. Jana Pawła II w Krakowie. Przeszkoleni uczniowie pełniący rolę „kustoszy wystawy” oprowadzali zwiedzających. Ponadto, oprócz prezentacji wystawy zostały również przeprowadzone lekcje we wszystkich klasach gimnazjalnych dotyczące tematyki żydowskiej m.in. „Losy Żydów krakowskich w okresie okupacji hitlerowskiej”, „Powstawanie stereotypów, uprzedzeń etnicznych i religijnych”, „Życie kulturalne i społeczne krakowskich Żydów przed wojną”, „Sprawiedliwi wśród Narodów Świata – postawy Polaków w latach II wojny światowej wobec zagłady Żydów”.

Podsumowaniem wystawy „Żydzi w Polsce. Swoi czy obcy?” była wizyta studyjna w Państwowym Muzeum Auschwitz – Birkenau w Oświęcimiu w kwietniu 2009r.

Sprawozdanie z realizacji projektu „Przywróćmy pamięć. Śladami społeczności żydowskiej w mojej miejscowości” w Gimnazjum w Zbąszyniu

W siedemdziesiątą rocznicę wydarzeń związanych z deportacją w nocy z 28/29 listopada, 9 tys. Żydów z terenu Niemiec do przygranicznego wówczas Zbąszynia przypomnieliśmy młodzieży i społeczności lokalnej te ważne wydarzenia, wróciliśmy pamięcią do 1938 roku.

W szkole w dniach 16.10. 2008 do 05.11.2008 prezentowana była wystawa: „Żydzi w Polsce. Swoi czy obcy?” (współpraca ze Stowarzyszeniem Centrum Polsko – Niemieckiego w Krakowie).

Wcześniej młodzież i opiekun wzięli udział w jednodniowym szkoleniu w Krakowie.

Dla uczniów Gimnazjum w Zbąszyniu i pobliskiego Gimnazjum w Chrośnicy (ok. 600 uczniów) odbywały się lekcje historii z wykorzystaniem wystawy.

Wystawę obejrzało ok. 1000 młodzieży z gminy Zbąszyn i zaproszonych szkół województwa wielkopolskiego i lubuskiego.

Wśród szczególnych gości znaleźli się prof. Jerzy Tomaszewski- autor książki „Preludium zagłady”, prof. Gertrud Pickhan z Berlina, prof. Krzysztof Rzepa z UAM Poznań, Witold Mędykowski z Instytutu Yad Vashem z Jerozolimy, burmistrzowie gmin z Wielkopolski

Podjęliśmy też szereg działań towarzyszących wystawie.

Młodzież uczestniczyła w warsztatach teatralnych, których efektem był spektakl pt. „I nie zostanie nikt...” poruszający problematykę tolerancji we współczesnym świecie, przeplatany fragmentami listów Greta Schiffmann – szesnastoletniej dziewczyny, która znalazła się w kilkutyśnej grupie Żydów deportowanych z III Rzeszy, a przygarniętych przez mieszkańców Zbąszynia.

Dla nauczycieli odbyła się sesja naukowa „Czas przeszły ciągle. Performizacja pamięci Żydów w dzisiejszej Polsce”.

W kinie miejskim „Obra” odbywała się Replika Festiwalu „Żydowskie Motywy” (współpraca ze Stowarzyszeniem „Żydowskie Motywy”).

Do udziału w uroczystościach, które nazwane były „Dni otwartych ramion” zaprosiliśmy młodzież z całej Wielkopolski, zaprezentowane zostały efekty wielomiesięcznej pracy

młodzieży naszej gminy. Była też możliwość spotkania z artystami, z wybitnymi osobowościami narodu żydowskiego oraz ludźmi nauki zajmującymi się tematyką Holokaustu

Przez cały rok szkolny realizowany był projekt „Tolerancja poprzez poznanie i zrozumienie”: praca zbiorowa uczniów- wykonanie makiet synagog, spotkania z przedstawicielem Gminy Żydowskiej w Poznaniu, wystawa projektów edukacyjnych uczniów „Wkład Żydów w rozwój światowej nauki, kultury i sztuki”. W dalszym ciągu uczniowie będą poszukiwali śladów społeczności żydowskiej w Zbąszyniu. Uczniowie przygotowują w zespołach prezentacje na temat: „Historia i dzień dzisiejszy Izraela”.

Uczniowie naszego Gimnazjum aktywne włączyli się też w realizację projektu „Do zobaczenia za rok w Jerozolimie”.

Poprzez proponowane działania i przy wykorzystaniu wystawy „Żydzi w Polsce. Swoi czy obcy?” chcieliśmy:

- podjąć próbę dialogu międzykulturowego,
- przypomnieć społeczności lokalnej, a zarazem upamiętnić ważne historycznie wydarzenia,
- uświadomić fakt współistnienia i współdziałania różnych kultur na przełomie dziejów małej ojczyzny,
- stworzyć młodzieży doznanie przeżyć wartości artystycznych i kulturowych w oparciu o żydowskie dziedzictwo kulturowe przez uczestnictwo w warsztatach artystycznych, spotkaniach,
- nauczyć młodych ludzi tolerancji poprzez poznanie i zrozumienie.

Sprawozdanie z realizacji projektu „Przywróćmy pamięć. Śladami społeczności żydowskiej w mojej miejscowości” w Gimnazjum nr 2 w Zaborzu

Wystawa „Żydzi w Polsce swoi czy obcy?” gościła w murach Gimnazjum Gminnego nr 2 w Zaborzu od 20 listopada do 4 grudnia 2008 r. Celem wystawy przeznaczonej dla młodzieży szkolnej było przedstawienie wielowiekowego dorobku Żydów i skomplikowanych stosunków polsko- żydowskich. Jest to główna część projektu realizowanego przez naszą młodzież- „Przywróćmy pamięć. Śladami społeczności żydowskiej w mojej miejscowości”. Szkoła nasza otrzymała materiały edukacyjne na temat historii Żydów i antysemityzmu w Europie oraz film o Annie Frank.

Kampanię reklamującą i propagującą wystawę rozpoczęliśmy na początku listopada. Objęła ona swoim zasięgiem nie tylko Gminę Oświęcim, ale również miasto. O wystawie poinformowano miejscowe media: prasę, portale internetowe (www.kasztelania.pl, www.oswiecimskie24.pl) oraz szkoły znajdujące się na terenie i poza Gminą Oświęcim. Żywe zainteresowanie budziły zwłaszcza plakaty rozlepiane na terenie naszej gminy i miasta przez uczniów naszego gimnazjum. Cała społeczność szkolna zarówno nauczyciele jak i uczniowie przygotowywali się na uroczyste otwarcie wystawy, które zaplanowano na 20 listopada.

Na lekcjach wychowawczych oraz historii we wszystkich klasach poruszono temat związany z historią Żydów na ziemiach polskich, przejawami antysemityzmu, tolerancją oraz kulturą żydowską. Podczas tych lekcji młodzież była przygotowywana do zwiedzenia wystawy i korzystała z materiałów edukacyjnych otrzymanych od Państwa. Bardzo duże zainteresowanie wśród młodzieży wzbudził film o Annie Frank, który był wstępem do szerszej dyskusji na temat kształtowania się stosunków polsko- żydowskich.

Uroczyste otwarcie wystawy nastąpiło 20 listopada 2008 r. Wśród zaproszonych byli m. in. P. Eliza Góra - wice wójt Gminy Oświęcim, p. Barbara Gasidło - dyrektor Gminnej Biblioteki Publicznej, p. Krzysztof Szpara - dyrektor Zespołu Ekonomiczno-Administracyjnego Szkół i Przedszkoli Gminnych, p. Piotr Śreniawski - Komisja Ogólno-Administracyjna Edukacji Publicznej i Kultury. Zanim uroczyste przecięto wstęgę głos zabrała p. Eliza Góra i p. Wiesława Pawłowska- dyrektor Gimnazjum Gminnego nr 2 w Zaborzu, które podkreśliły jak

ważnym wydarzeniem dla naszego gimnazjum, ale także Gminy Oświęcim jest przybycie i prezentacja wystawy w Zaborzu. Wyżej wymienione osoby wraz z uczennicą klasy I dokonały uroczystego otwarcia, co dokumentują zdjęcia, które przesyłam. Po tym wydarzeniu p. Bartłomiej Karolus oprowadził gości oraz młodzież gimnazjum po wystawie.

Przez ponad dwa tygodnie wystawę można było oglądać w murach naszej szkoły. Cieszyła się ona dużym zainteresowaniem mieszkańców gminy, rodziców naszych uczniów, którzy najczęściej zwiedzali wystawę w godzinach popołudniowych. Do naszego gimnazjum również przyjeżdżała młodzież ze szkół ościennych. Przykładem może być wizyta w naszej szkole dnia 4 grudnia 50 osobowej grupy gimnazjalistów z Osieka wraz z opiekunami, dla których wystawa była wstępem do zwiedzenia synagogi w Oświęcimiu. Zwiedzający wystawę podkreślali, że jest ona cennym źródłem wiedzy o wielowiekowej historii Żydów polskich przedstawionej w sposób syntetyczny, prosty, zrozumiały. Ogromną wartością wystawy są fotografie pochodzące z wielu archiwów. Dla naszego gimnazjum podsumowaniem wystawy będzie wizyta w Państwowym Muzeum Auschwitz- Birkenau, którą zaplanowano na maj 2009r.

Żydzi w Polsce. Swoi czy obcy?

Sprawozdanie z realizacji
projektu „Przywróćmy pamięć.
Śladami społeczności żydowskiej
w mojej miejscowości” w
Gminnym Ośrodku Kultury w
Jerzmanowicach

Gminny Ośrodek Kultury w Jerzmanowicach

32-048 Jerzmanowice 364

tel. 0-12 3895197; e-mail: gok@jerzmanowice-przeginia.pl

www.gok.jerzmanowice-przeginia.pl

„Bardzo długo podejmowaliśmy starania o pozyskanie tej cennej wystawy i jesteśmy zadowoleni, że się udało. Jednocześnie to dopiero początek interesujących wystaw w roku 2009. ”

Paweł Łuczyński – Dyrektor GOK Jerzmanowice

O projekcie:

Gminny Ośrodek Kultury w Jerzmanowicach oraz Zespół Szkół w Jerzmanowicach, w skład którego wchodzi między innymi Publiczne Gimnazjum Nr 1 im. Akademii Krakowskiej w Jerzmanowicach - adresat projektu, brały udział w programie edukacyjnym organizowanym przez Stowarzyszenie Centrum Polsko - Niemieckie w Krakowie i finansowanym ze środków Fundacji Batorego pod tytułem „Żydzi w Polsce. Swoi czy obcy?”. W ramach projektu. 12 września 2008 roku w Domu Kultury Podgórze – Dwór Czeczów w Krakowie otwarto wystawę dokumentującą dzieje społeczności żydowskiej w Polsce. Otwarcia towarzyszyło seminarium dla nauczycieli i uczniów biorących udział w projekcie. W seminarium brała również udział grupa uczniów i nauczycieli z Jerzmanowic, a także Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Jerzmanowicach.

„... Początkowo myślałam, że to jakaś nudna wystawa, która tylko zablokuje korytarz. Tym bardziej, że wiele osób na początku żartowało z niej. Jednak, gdy przejrzałam plansze okazało się, że są nawet ciekawe (...)”
Ania, klasa I B

Następnym etapem projektu był transport wystawy, jej montaż oraz organizacja promocji. Transport został zrealizowany przez zewnętrzną firmę, a w montażu wystawy pracownikom Gminnego Ośrodka Kultury pomagali uczniowie Jerzmanowickiego gimnazjum. Wystawa została ustawiona na korytarzu na I i II piętrze Gimnazjum w Jerzmanowicach. Gminny Ośrodek Kultury zorganizował uroczyste otwarcie wystawy, w którym wzięli udział między innymi: Adam Piaśnik – Wójt Gminy Jerzmanowice-Przeginia, Zdzisław Palczewski – Dyrektor Gminnego Zespołu Administracji Szkół w Jerzmanowicach, Tadeusz Nabągło – Dyrektor Zespołu Szkół w Jerzmanowicach oraz uczniowie z Samorządu Gimnazjum i uczniowie klasy I A. Wystawa była dostępna od 18 grudnia 2008 roku do 23 stycznia 2009 roku w godzinach otwarcia budynku szkoły. Gminny Ośrodek Kultury oprócz wkładu pracy wniósł również do projektu wkład finansowy pokrywając koszty transportu wystawy w kwocie 300,00 zł.

Co robiliśmy w ramach projektu:

Projekt „Żydzi w Polsce. Swoi czy obcy?” stał się okazją do realizacji specjalnych zajęć dla uczniów gimnazjum. Wszystkie klasy gimnazjum odwiedziły wystawę w ramach zajęć historii (klasy II) oraz zajęć wychowawczych (klasy I i III). Łącznie wystawę zwiedziło ok. 440 osób, a więc wszyscy uczniowie szkoły. W ramach zajęć wychowawczych dla klas I zostały zrealizowane specjalne lekcje wychowawcze dotyczące problematyki nietolerancji, na których uczniowie mieli okazję poznać różnego rodzaju zagadnienia związane z skrajnym nacjonalizmem oraz faszyzmem i wpływem tych ideologii zagładę społeczności żydowskiej w czasie II Wojny Światowej. Uczniowie klas III w ramach zajęć wychowawczych zapoznawali się z problematyką nietolerancji wobec różnego rodzaju mniejszości (narodowych, religijnych, społecznych). Przygotowywali między innymi kodeks praw mniejszości narodowych oraz prezentacje na temat mniejszości narodowych. We wszystkich typach zajęć podstawą do realizacji programu zajęć było zapoznanie z wystawą dostępną w gmachu szkoły. Wystawę zwiedziły także niektóre dzieci z VI klasy szkoły podstawowej w Jerzmanowicach, które w ramach zajęć dodatkowych z historii mogły zapoznać się zarówno z wystawą, jak i krótkim wprowadzeniem i komentarzem nauczyciela prowadzącego zajęcia.

P r o m o c j a :

Projekt był promowany za pośrednictwem plakatów oraz ulotek, które otrzymaliśmy od Organizatora wystawy. Plakaty zawisły przede wszystkim w Jerzmanowicach, gdzie pokazywana była wystawa. Plakaty znalazły się między innymi: w miejscu realizacji wystawy (wejścia do Zespołu Szkół w Jerzmanowicach), w budynkach Gminnego Ośrodka Kultury w Jerzmanowicach (Jerzmanowice, Przeginia, Raclawice), w budynku Urzędu Gminy Jerzmanowice-Przeginia oraz na ogólnodostępnych tablicach informacyjnych na terenie gminy. Łącznie zużyto ponad 30 szt. plakatów. Ulotki dostarczone przez Stowarzyszenie Centrum Polsko-Niemieckie trafiły bezpośrednio do uczniów zwiedzających wystawę w ramach lekcji historii i lekcji wychowawczych. Łącznie rozdano ok. 350 ulotek.

Ponadto samodzielnie promowaliśmy wystawę w mediach, oraz za pośrednictwem stron internetowych. Informacje o wystawie ukazały się w następujących mediach:

- „Dziennik Polski” z dnia 13 stycznia 2009 roku
- Portal NGO.PL - <http://wiadomosci.ngo.pl/wiadomosci/427360.html>

„(...) Po raz pierwszy widziałem taką wystawę na korytarzu w naszej szkole. Dla mnie nie była ciekawa, ale była fajnie zrobiona i na pewno innym będzie się podobać.”
Krzysiek klasa IIA

Gosia, Klasa I B

- Miesięcznik “Ostaniec” wydawany przez Gminny Ośrodek Kultury w Jerzmanowicach nr9 /2008 I 2/2009

Grafika nr 1 – wiadomość „Jerzmanowice. Żydzi w Polsce – swoi czy obcy?” z dnia 13-01-2009.

The screenshot shows the ngo.pl website interface. At the top, there is a navigation bar with the ngo.pl logo and a 'wiadomości' (news) section. Below this, there are several icons representing different services: 'Akademicki', 'Inne ngo', 'Kasy', 'Klub', 'Gazeta ngo', and 'Opisano'. The main content area features the article 'Jerzmanowice. Żydzi w Polsce - swoi czy obcy?' with a red 'WIADOMOŚĆ ARCHIWALNA' label. The article text includes the date '23 stycznia 2009 roku' and the author 'GOK Jerzmanowice'. To the right of the article, there is a 'Polecany' (Recommended) section with a button 'Odcinek 12. Ilu odbiorców?' and a 'Patronaty' section listing various projects and events. At the bottom of the page, there is a footer with the text 'Wiadomość nadesłana przez czytelniczkę/czytelnika portalu www.ngo.pl.'

Grafika nr 2 – wiadomość na stronie Gminnego Ośrodka Kultury w Jerzmanowicach .

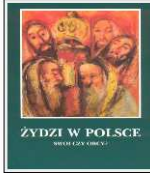
GOK Jerzmanowice

Subscribe by RSS

Żydzi w Polsce, swoi czy obcy?

przez admin opublikowano 12 stycznia 2009

Do 23 stycznia 2009 roku można oglądać w Publicznym Gimnazjum Nr 1 im. Akademii Krakowskiej w Jerzmanowicach wystawę "Żydzi w Polsce - swoi czy obcy?" Gminny Ośrodek Kultury w Jerzmanowicach oraz Zespół Szkół w Jerzmanowicach, w skład którego wchodzi między innymi Publiczne Gimnazjum Nr 1 im. Akademii Krakowskiej w Jerzmanowicach - adresat projektu, biorą udział w programie edukacyjnym organizowanym przez Stowarzyszenie Centrum Polsko - Niemieckie w Krakowie oraz Fundacja Batorego.

12 września 2008 roku odbyła się w Domu Kultury Podgórze - Dwór Czeczów w Krakowie otwarcie wystawy dokumentującej dzieje społeczności żydowskiej w Polsce. Otwarcie towarzyszyło seminarium dla nauczycieli i uczniów biorących udział w projekcie. W seminarium brała również udział grupa uczniów i nauczycieli z Jerzmanowic.

Bardzo długo podejmowaliśmy starania o pozyskanie tej cennej wystawy i jesteśmy zadowoleni, że się udało. - mówi Paweł Łuczyński - Dyrektor GOK w Jerzmanowicach. *Jednocześnie to dopiero początek interesujących wystaw w roku 2009. Już wkrótce zagości u nas wypożyczona z Instytutu Pamięi Narodowej wystawa "Proces kurii krakowskiej".*

W od końca grudnia 2008 roku wystawa "Żydzi w Polsce - swoi czy obcy" gości w gimnazjum w Jerzmanowicach i stanowi element wykorzystywany w czasie lekcji przedmiotów humanistycznych. Partnerami i beneficjentami projektu jest osiem podmiotów. Oprócz Ośrodka Kultury w Jerzmanowicach są to Dom Kultury Kraków Podgórze - Dwór Czeczów; oraz gimnazja w: Zbąszyniu, Zaborze, Turku, Rybniku, Gołczy i Tarnowie.

Więcej na stronie <http://www.zydziwpolsce.edu.pl/>

Kategorie: Wystawy

Tagi: tolerancja, wystawa

Popieluszko

Zapowiedzi

W marcu w GOK:

20 marca godz. 17.00 promocja przewodnika "Wokół Krzeszowic i Alwernii - wśród podkrakowskich dolinek" - spotkanie autorskie z Julianem Zinkowem. Jerzmanowice.

Twoje konto

- Zarejestruj się
- Zaloguj
- Kanał wpisów RSS
- Kanał RSS komentarzy
- WordPress.org

Koncert poświęcony Pamięci Jana Pawła II

Sprawozdanie z realizacji projektu „Przywróćmy pamięć. Śladami społeczności żydowskiej w mojej miejscowości” w Gimnazjum nr 2 w Tarnowie

Jedną z form działań podejmowanych w ramach projektu jest organizowanie zajęć i lekcji warsztatowych, seminariów naukowych i wystaw tematycznych. W miesiącu styczniu i lutym, dokładnie w dniach od 26.01 do 15.02. 2009 r. gościliśmy w naszej szkole wystawę „**Żydzi w Polsce. Swoi czy obcy?**”. Organizatorem wystawy jest Stowarzyszenie Centrum Polsko-Niemieckie w Krakowie we współpracy z Domem Anny Frank w Amsterdamie i Gimnazjum nr 2 w Tarnowie. Wystawa jest przeznaczona głównie dla młodzieży szkolnej. Jej celem jest próba przedstawienia wielowiekowego dorobku polskich Żydów i skomplikowanych stosunków polsko-żydowskich. Wystawa prezentuje w popularny sposób historię Żydów mieszkających w Polsce od wczesnego średniowiecza po dzień dzisiejszy, wykorzystując do tego celu ponad 200 fotografii, pochodzących z ok. 80 archiwów. Dokumentuje różnorakie aspekty stosunków polsko-żydowskich.

Wystawa spotkała się z bardzo dużym zainteresowaniem nauczycieli i uczniów szkół miasta Tarnowa i regionu tarnowskiego. Zwiedziło ją ok.1000 uczniów wraz z nauczycielami, gościliśmy także słuchaczy Kursu Pedagogicznego organizowanego przez MCDN ODN w Tarnowie. Zwiedzający mieli możliwość podzielenia się swoimi wrażeniami i spostrzeżeniami po zwiedzeniu wystawy wypowiadając się na stronie poświęconej projektowi, która jest tworzona przez uczniów biorących udział w projekcie, na stronie internetowej naszej szkoły. W dniu **04.02. 2009** r. zostały także przeprowadzone kolejne lekcje z cyklu relacji prześladowca- ofiara-świadek. Były to lekcje otwarte, z języka polskiego i historii w klasie trzeciej gimnazjum.

W lekcjach uczestniczyła pani wizytator Maria Wypasek, dyrektor Gimnazjum nr 2 w Tarnowie, pani mgr Małgorzata Wrześniowska oraz słuchacze Kursu Pedagogicznego zorganizowanego przez MCD ODN w Tarnowie. Zwiedzili oni także po zakończeniu lekcji wspomnianą wyżej wystawę.

Opinie zwiedzających wystawę

Prezentowane poniżej wrażenia z wystawy nie były korygowane ani zmieniane. Przedstawiamy ich autentyczne brzmienie.

Uczniowie VI Liceum Ogólnokształcącego w Tarnowie na temat wystawy „Żydzi w Polsce- swoi czy obcy?”. Wypowiedzi uczniów klasy 1e (etnograficznej)

-Wystawa była bardzo ciekawa zainteresowała mnie. Dzięki niej dowiedziałam się wielu nowych informacji o których wcześniej nie wiedziałam. Po wystawie zmieniło się moje spojrzenie na tą grupę społeczną.

-Wystawa przedstawiona przez uczniów była ciekawie przedstawiona mimo małej przestrzeni. wystawa nie nudziła, zawierała wiele informacji które poszerzyły moją znajomość o tej narodowości.

-wystawa bardzo mi się podobała, szczególnie ze tym tematem się interesuje. Duża ilość ciekawych szczegółów i zdjęć, robi wrażenie.

-Wystawa była ciekawa. Bardzo dobrze przemyślana, ciekawa szata Graficzna, informacje były żywiłowo, zwięzłe i ciekawie przekazywane. Moje osobiste odczucia są pozytywne.

-Wystawa była interesująca i ciekawie poprowadzona

-Wystawa pokazała nam tą kulturę z trochę innej strony niż zawsze się o niej słyszy.

-Wystawa była bardzo interesująca i ciekawa

-wystawa dla prostego człowieka była raczej niezbyt ciekawa. Jednak dla osób, które choć trochę interesują się burzliwą historią Żydów była bardzo interesująca. Prezentacja w sposób bardzo ciekawy zobrazowała

wizerunek Żydów w czasach burzliwego wieku XX. Uczestnik wystawy oglądając fotografię umieszczone na tablicach mógł wrócić się wstecz do czasów, w których były one robione oraz poczuć się jak uczestnik tych wydarzeń.

-wystawa ta, bardzo mnie zaciekała, było w niej zawarte dużo interesujących treści oraz zdjęć. Przekazana zostały nam najważniejsze wiadomości. Dowiedziałam się bardzo dużo ciekawych rzeczy, o których wcześniej nie słyszałam. ogólnie bardzo mi się podobało.

-wystawa interesująca

-wystawa na której byliśmy przypadła mi do gustu. Ciekawie opowiedziana przez uczniów. Bardzo mi się podobało.

- wystawa bardzo mi się podobała. Zachwyciły mnie zdjęcia jak także treść. Wyniosłam z niej dużo wiadomości.

-ogólnie mi się nawet podobało. Choć jak dla mnie uczniowie Ci trochę przynudzali

- wystawa była bardzo interesująca. Uczniowie w piękny sposób wykładali nam historie Żydów

-wystawa na której byliśmy była: interesująca, ciekawa, inspirująca, zadziwiająca oraz zachęcająca do ciekawych rozmyślań na temat kultury żydowskiej.

-Wystawa była bardzo ciekawa. Bardzo mnie zaciekała, ponieważ znajdowało się w niej dużo fotografii itp. Wystawa była o Żydach i opowiadała i nich bardzo dużo ciekawych rzeczy. Dużo się o nich dowiedziałam. Bardzo mi się podobało, cieszę się że poszliśmy na tę wystawę.

Wpis uczniów Gimnazjum nr 11 im. Romana Brandstaettera w Tarnowie:

„Jeśli posiadasz wiedzę, pozwól innym zapalić od niej świeczki.”

Thomas Fuller

Serdecznie dziękujemy za zaproszenie na wystawę „Żydzi w Polsce. Swoi czy obcy?”, którą mogliśmy obejrzeć w Waszym Gimnazjum.

Trzydziestominutowe wykłady prowadzone przez młodych przewodników przypomniły nam historię narodu żydowskiego, którą my poznajemy przez osobę naszego Patrona – Romana Brandstaettera.

Usłyszane wiadomości przekazane tym razem nie przez nauczycieli, ale przez rówieśników, przemówiły do nas prędeż.

Jesteśmy wdzięczni za to, iż pozwoliliście „zapalić świeczki wiedzy”.

Uczniowie klas 1d,1e,2h,2i,3g

Sprawozdanie z projektu "Przywróćmy pamięć. Śladami społeczności żydowskiej w mojej miejscowości" w Zespole Szkół nr 1 im. Powstańców Śląskich w Rybniku

IV Warsztaty Humanistyczne organizowane w I LO im. Powstańców Śląskich w Rybniku przez nauczycielki języka polskiego – Aleksandrę Kotas i Joannę Mikszkę odbyły się w dniach 18 – 19 marca 2009 roku. Tematem przewodnim warsztatów były słowa Hanny Krall pt. „Bo dawno temu, w jakichś małych polskich miasteczkach, byli Żydzi...”. Uczniowie rybnickich szkół ponadgimnazjalnych mieli niepowtarzalną okazję bliżej zapoznać się z kulturą żydowską.

W celu pogłębienia tematu młodzi ludzie mogli zobaczyć wystawę pt. „Żydzi w Polsce - swoi czy obcy”, przedstawiającą historię Żydów polskich od wczesnego średniowiecza po dzień dzisiejszy. Została ona zorganizowana przez Stowarzyszenie Centrum Polsko - Niemieckie we współpracy z Domem Anny Frank w Amsterdamie, przy wsparciu finansowym holenderskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych (Program MATRA). Wystawa gościła w rybnickim liceum od 4 marca aż do 4 kwietnia 2009 roku. Ten punkt warsztatów humanistycznych cieszył się ogromnym zainteresowaniem młodzieży z pobliskich szkół. Uczniowie, zarówno gimnazjów, jak i szkół średnich chętnie poszerzyli swoją wiedzę na temat kultury oraz historii narodu żydowskiego. Poprzez swoją obrazową i przejrzystą formę wystawa w sposób bezpośredni trafiała do młodych ludzi.

Warto również zaznaczyć, że na sukces dobrego przekazu wpłynął sposób prezentacji. Przewodnikami po wystawie byli uczniowie klas humanistycznych I LO w Rybniku, którzy z dużym zaangażowaniem zapoznali się z problematyką przedstawioną na dwudziestu czterech planszach. Wolontariusze poświęcali swój czas wolny, czytali specjalistyczną literaturę. Polonistki przygotowały specjalne zajęcia, by przeszkolić przyszłych przewodników. Uczestnicy wystawy byli więc oprowadzani przez swoich rówieśników, co zaowocowało łatwiejszym i lepszym odbiorem. Sprawilo to również, że trudny temat antysemityzmu stał się dla młodych ludzi bardziej zrozumiały.

Jako pierwsi szansę zapoznania się z treścią wystawy mieli uczniowie I LO w Rybniku. W czasie zwiedzania nawiązały się ciekawe, aczkolwiek burzliwe dyskusje. Młodzież miała okazję poruszyć niezrozumiałe dotąd problemy światopoglądowe. By licealiści mogli więcej wynieść z warsztatów, historycy, poprzez pokazowe lekcje, przybliżyli im korzenie antysemityzmu. Poloniści wprowadzili do programu lekcji klas II humanistycznych omówienie książek związanych z tematyką żydowską: „Opowiadań” Tadeusza Borowskiego, „Zdążyć przed Panem Bogiem” Hanny Krall. Dodatkowo osoby wyjątkowo zainteresowane tą tematyką przygotowały referaty dotyczące „Początku”

Andrzeja Szczypiorskiego, „Dymów nad Birkenau” Seweryny Szmaglewskiej oraz „Sztukmistrza z Lublina” Isaaca Bashevisa Singera.

Przed oficjalnym rozpoczęciem warsztatów wystawa została ulokowana w sali historycznej, gdzie zapisane wcześniej grupy mogły zapoznać się z zawartymi w niej informacjami. Natomiast w dniach imprezy wystawę przeniesiono do auli szkolnej, aby była łatwiej dostępna dla wszystkich zainteresowanych.

Krakowska wystawa była tylko jednym z wielu punktów całych warsztatów humanistycznych. Program obejmował wykład dr. Jacka Surzyna – filozofa z Uniwersytetu Śląskiego, który szczegółowo omówił problem tożsamości Żydów na przełomie stuleci. Ponadto dla szczególnie zainteresowanych przygotował dodatkowy moduł warsztatów. Jego treścią była idea Boga w judaizmie. Dr Surzyn poruszył zagadnienia filozoficzno – literackie oraz wyczerpująco odpowiedział na pytania uczniów.

Pierwszy dzień warsztatów wzbogacił program artystyczny przygotowany przez Aleksandrę Kotas i uczniów klas humanistycznych I LO. Uczennica klasy drugiej, Paulina Wołowczyk przedstawiła przejmujący monodram na podstawie „Medalionów” Zofii Nałkowskiej. Wykorzystując swój talent aktorski, próbowała wcielić się w kobietę obciążoną ciężarem wojny, wypowiadającą niezwykle w swej wymowie świadectwo. Uzdolnione wokalnie Katarzyna Łukasiak, Joanna Brodniak oraz Magdalena Grzegorzek wraz akompaniatorem Jakubem Żemłą przygotowali utrzymane w żydowskim klimacie piosenki. Pojawił się również utwór w języku jidysz, co szczególnie zachwyciło odbiorców. Ponadto recytatorzy zinterpretowali wiersze Krzysztofa Kamila Baczyńskiego oraz fragment prozy Primo Levi’ego.

Drugiego dnia uczestników warsztatów odwiedził Mirosław Ropiak z Klubu Filmu Niezależnego. Zaprezentował krótki wykład omawiający motywy żydowskie w światowej kinematografii. Po jego zakończeniu młodzi humaniści mieli okazję zobaczyć niezwykle ciepły, wzruszający film „Musimy sobie pomagać”, autorstwa czeskiego reżysera Jana Hřebejka, Po projekcji nawiązała się interesująca dyskusja. Później animatorzy z Warszawy przygotowali prezentację projektu „Free2Choose”, który dotyczył praw człowieka, takich jak wolność słowa, wolność wyznania, prawo do prywatności, wolność prasy, prawo do demonstracji. Uczniowie oraz nauczyciele wymieniali się argumentami w czasie burzliwej dyskusji. Młodzi ludzie zastanawiali się nad kwestią antysemityzmu wśród społeczeństwa polskiego.

Warsztaty humanistycznie cieszą się niebywałą popularnością i osiągają duży sukces. Angażują się zarówno nauczyciele, jak i uczniowie. Całą oprawę wizualną przygotowali uczniowie, którzy również musieli postarać się o odpowiednie wypromowanie imprezy. Lokalne media z zainteresowaniem obserwowały poczynania humanistów. Informacje o tym wydarzeniu pojawiły się w lokalnej telewizji, na stronie internetowej miasta i w „Gazecie Rybnickiej”.

Ponadto organizatorzy ogłosili konkurs na esej literacki. Dzięki temu młodzież miała okazję wyrazić subiektywne poglądy, dotyczące roli stereotypów w życiu człowieka oraz charakteru mniejszości społecznych w narodzie. Laureatami zostali Dominika Kuśka, Agnieszka Pyszny oraz Wadim Feliks.

Po zakończeniu warsztatów humanistycznych wystawę mogli oglądać uczniowie gimnazjum, którzy przybyli do szkoły w czasie dni otwartych. Liczna rzesza kandydatów ubiegających się o miejsce w liceum obdarzyła wystawę dużym zainteresowaniem.

Jako uczestniczki, a zarazem osoby zaangażowane w organizację, możemy uznać tegoroczne warsztaty humanistyczne za niezwykle udane. Potwierdza to wyjątkowe zadowolenie uczniów, którzy rozwinęli swe horyzonty na nowej, dotąd nieznaną płaszczyźnie. Młodzi ludzie zdali sobie sprawę z tego, że tematy skomplikowane i niejednoznaczne nie mogą stać się tabu, że należy o nich otwarcie dyskutować. Bliższe zapoznanie się z nieznaną dotąd kulturą żydowską spowodowało, że uczniowie zdolali przełamać pewne zakorzenione w polskiej mentalności, aczkolwiek krzywdzące stereotypy.

Dominika Kuśka i Magdalena Sosna

kl. II d

Sprawozdanie z projektu "Przywróćmy pamięć. Śladami społeczności żydowskiej w mojej miejscowości" w Gimnazjum w Sobkowie

Wystawa "Żydzi w Polsce - swoi czy obcy?" prezentowana była w Gimnazjum Publicznym im. Jana Pawła II w Sobkowie od połowy kwietnia po koniec drugiej dekady maja 2009 r. Formalne uroczyste otwarcie wystawy nastąpiło 04.05.2009 r. w obecności Wójta Gminy Sobków Tadeusza Domińczaka. Uroczystość uświetnił występ chóru młodzieżowego, który wykonał kilka żydowskich piosenek. Funkcjonowanie wystawy zbiegło się z Dniem Pamięci o Holocauście, który miał miejsce 19.04.2009 r. W tym dniu w szkole odbyła się okolicznościowa akademia, w czasie której zaprezentowano montaż słowno - muzyczny oparty na motywach tradycji żydowskiej. Wszystkie klasy gimnazjum uczestniczyły w zajęciach zorganizowanych w sali, gdzie znajdowała się wystawa. Dla każdej grupy wprowadzenie do tematu realizował Stanisław Osowski - dyrektor gimnazjum, a następnie młodzież pod jego kierunkiem zwiedzała wystawę. Wystawę zwiedzały również dzieci i nauczyciele z terenów gminy Sobków oraz młodzież z gimnazjum w Sędziszowie pod opieką dyrektora Stanisława Macha oraz nauczyciela historii Anny Trzcńskiej. Wystawę mogły również zobaczyć osoby z lokalnego środowiska. Informacja o wystawie ukazała się w Gazecie Jędrzejowskiej oraz w Głosie Sobkowa.

Sprawozdanie z realizacji projektu „Przywróćmy pamięć. Śladami społeczności żydowskiej w mojej miejscowości” w Gimnazjum w Gołczy

Od 28 maja do 19 czerwca w Gimnazjum Publicznym im. Jana Pawła II w Gołczy prezentowana była wystawa edukacyjna **Żydzi w Polsce. Swoi czy obcy?** Grupa młodzieży oprowadzająca po wystawie uczestniczyła w ramach zajęć pozalekcyjnych w warsztatach, których celem było przybliżenie bogatej wielowiekowej historii oraz kultury i tradycji polskich Żydów. Czworo z nich uczestniczyło również w otwarciu wystawy, które miało miejsce 12 września 2008 r. w Dworze Czeczów i było ono połączone z seminarium dla nauczycieli opiekunów oraz uczniów oprowadzających po wystawie. Podczas oficjalnego otwarcia wystawy w gimnazjum wśród gości zaproszenie do jej obejrzenia i zaprezentowania przyjęli m. in.: wójt gminy Gołcza p. Lesław Blacha, dyr. Zespołu Ekonomiczno-Administracyjnego Szkół p. Krystyna Marczevska, zastępca przewodniczącego rady gminy p. Anna Cembrzyńska, dyr. Biblioteki i Ośrodka Animacji Kultury p. Bożena Hess, dyrektor gimnazjum p. Roman Dudek, dyrektorzy szkół z terenu gminy, nauczyciele i pracownicy gimnazjum, uczniowie i absolwenci szkoły, rodzice, przedstawiciele lokalnej prasy.

Oprócz wystawy młodzież gimnazjum wzięła udział w warsztatach dotyczących świąt żydowskich, odbyła się projekcja filmów, wśród obrazów można było zobaczyć np. *Krótkie życie Anny Frank*, *Pianistę*, *Listę Schindlera*, *Skrzypka na dachu*, skosztować specyfików kuchni żydowskiej. Uczniowie przygotowali i prezentowali opracowania dotyczące m. in. sławnych postaci pochodzenia żydowskiego, świąt i legend żydowskich, historii dzieci żydowskich.

Grupa uczniów oprowadzających po wystawie brała też udział w projekcie **Światło pamięci przywraca życie, od nas dzisiaj zależy, by to światło nie zgasło” (Gołda Tencer) – kultura, tradycja i problem Holokaustu Żydów**. W ramach tych działań zwiedziła wiele miejsc związanych z kulturą, tradycją Żydów np.: krakowski Kazimierz, Muzeum Apteka pod Orłem, Starą Synagogę, Synagogę Remuh, Muzeum Galicja. Była z wizytą w Państwowym Muzeum Auschwitz -Birkenau. W stolicy uczniowie zobaczyli warszawskie judaika, mieli możliwość obejrzenia sztuki w Państwowym Teatrze Żydowskim, a następnie spotkali się z jego dyrektorem p. Szymonem Szurmiejem oraz aktorką p. Gołdą Tencer. Odwiedzili Żydowski Instytut Historyczny, po którym oprowadzał ich p. Jan Jagielski

Mamy nadzieję, że dzięki takim działaniom młodzież poznała najważniejsze fakty z wielowiekowej historii polskich Żydów, zapoznała się z bogactwem i pięknem jego religii i kultury oraz zwróciła uwagę na problem Holokaustu Żydów, skomplikowaną problematykę stosunków polsko - żydowskich i potrzebę tolerancji dla przedstawicieli innych narodów, kultur i religii.